

Evaluering af Viima som rengøringsmetode i hjemmeplejen i Ishøj Kommune

Indhold

Rengøringsystemet Viima	3
Viima i Ishøj Kommune	3
Evaluering af Viima	4
Interviews af borgere	4
Interview af leder	5
Interviews af medarbejdere	6
Bilag 1 – Interviewguides for hhv. borgere, medarbejdere og leder i Ishøj hjemmepleje.	8

Rengøringsystemet Viima

Viima er et bærekraftig og miljøvenligt koncept og har bl.a. fået tildelt CSR Environment Prize og EU's miljøpris. Systemet fungerer udelukkende ved brug af vand. Rengøringskludene fugtes med vand, og dermed reduceres vandforbrug til rengøring. Samtidig er Viima et ergonomisk arbejdsredskab, som er skånsomt for kroppen. Medarbejdernes behov for at bukke sig efter klude på gulvet samt at vride våde klude minimeres, og arbejdsbelastningen reduceres sammenlignet med konventionelle rengøringsmetoder. På den måde forebygges nedslidning hos medarbejderne. Viima er også et effektivt arbejdsredskab, som sikrer høj og ensartet kvalitet af rengøring hos den enkelte borger.

Viima er at betegne som velfærdsteknologi, da det forsyner og assisterer borgerne i det offentlige med tryghed og sikkerhed og sikrer bedre ressourceudnyttelse i forbindelse med rengøring i borgernes hjem.

Udover Ishøj Kommune har flere andre kommuner¹ og syv større hospitaler i Danmark ligeledes indgået samarbejdsaftale med Viima.

Viima i Ishøj Kommune

Ishøj Kommune indgik i juni 2016 en samarbejdsaftale² med De Forenede Dampvaskerier, som inkluderer leje og vask af Viima-artikler. Formålet med at indgå samarbejdsaftalen var at skabe bedre kvalitet af rengøringen hos borgerne, sikre bedre udnyttelse af medarbejdernes ressourcer samt at forbedre arbejdsmiljøet.

Ishøj Kommunen betaler månedlig for leje og vask af rengøringsudstyr. Der betales per del, som bruges, og prisen kan derfor variere lidt fra måned til måned afhængig af, hvor mange rengøringer hjemmeplejen gennemfører. Foreløbig er der betalt 107.517 kroner i 2017, 122.121 kroner i 2018 og 133.500 kroner i de tre første kvartaler af 2019. Hjemmeplejen servicerer ca. 700 borgere, hvoraf 447 borgere modtager hjælp til rengøring.

I forbindelse med implementeringen af Viima i hjemmeplejen blev der udarbejdet en ergonomiundersøgelse. I alt blev 6 personer med rengøringsfunktioner involveret. Medarbejderne vurderede en forbedring på 23,7% ift. deres bevægeapparat sammenlignet med tidligere rengøringsmetoder. I undersøgelsen kom det også frem, at alle deltagere ville anbefale andre at bruge Viima kontra andre rengøringsystemer.

Alle medarbejdere i hjemmeplejen, som gennemfører rengøringer, bliver uddannet i brugen af Viima. Undervisningen kan enten foregå som gruppeundervisning eller ved at se videoer eller læse guides om, hvordan systemet fungerer.

I alle hjem står et skaft og en fremfører (stativet i bunden hvor kluden sidder fast). Medarbejderne tager en borgerpakke bestående af 2 mopper, 2 universalklude og 1 glasklud med ud til borgerne. De brugte klude bringes retur igen og afhentes af De Forenede Dampvaskerier, som sørger for vask af kludene.

¹ Fredensborg, Lolland, Odense, Frederikshavn og Silkeborg Kommuner.

² Samarbejdsaftale kan opsiges med 12 måneders varsel.

Evaluering af Viima

I efteråret 2019 blev der gennemført en evaluering af Viima. Evalueringen omfattede interview med i alt 8 borgere, 4 medarbejdere samt en leder i Ishøj hjemmepleje. Deltagerne blev spurgt til deres oplevelse med Viima. Interviewguides kan ses i bilag 1, og resultatet fra evalueringen kan læses i nærværende rapport.

Interviews af borgere

Tvivel om rengøringseffekten

Nogle borgere sætter spørgsmålstegn ved om, hvorvidt Viima formår at fjerne bakterier ved eksempelvis gulvvask, når der ikke benyttes rengøringsmiddel. Borgerne har svært ved at forstå, hvordan en fiberklud påført vand skal kunne dette. Det nævnes, at gulvene kan se rene ud, og at snavs fjernes ved rengøringen, men at det ville have samme effekt, hvis det var gjort med en almindelig klud. En udtalelse er eksempelvis: *"Det skidt det tager kun støvet og kan ikke vaske rent"*. Desuden påpeger flere borgere, at Viima efterlader et klistret og stribet gulv efter rengøring og sætter dermed spørgsmålstegn ved rengøringseffekten.

Præferencer for rengøringsmetode

Nogle borgere giver udtryk for at foretrække en konventionel rengøringsmetode. Disse borgere påpeger, at det er en ulempe, at der kun bliver brugt vand, mens der ikke benyttes sæbe. Borgerne nævner eksempelvis, at det er en for nem måde at gøre rent på, og at det tager kortere tid end tidligere. Et centralt element, som borgerne påpeger, er den manglende duft. En udtalelse er eksempelvis *"Jeg mangler den dermmmmm hvor dufter her rent"*.

Den ergonomiske fordel

Nogle borgere påpeger den klare ergonomiske fordel ved systemet og glædes over, at metoden fremmer et godt arbejdsmiljø for medarbejderne. Dette er således ikke en direkte fordel for borgerne, da det er personen, som udfører rengøringen, der oplever effekten af, at Viima ikke er lige så anstrengende at bruge sammenlignet med konventionelle metoder.

Opmagasinering af Viima-produkter

En enkelt borger peger på, at det kan være en ulempe at systemet (skaft og fremfører) skal opbevares i borgers hjem. Dog, mener borgeren, at det er bedre, end at personalet skal transportere det frem og tilbage.

Stor tilfredshed

Omkring halvdelen af de adspurgte borgere er godt tilfredse med Viima. Disse borgere udtrykker, at de synes kvaliteten er fin, og de ikke har noget at sætte en finger på. En borger nævner eksempelvis, at hun var skeptisk i starten, men at gulvene nu er fine og blanke, og det er som om, Viima har fjernet sæberester fra tidligere rengøringer. Eksempler på udtalelser er: *"Der er ingen ulemper ved brug af Viima"*, *"Jeg har ikke noget at klage over"* og *"Der er ingen ulemper overhovedet"*.

Interview af leder

Fordele ved Viima

Fra det ledelsesmæssige niveau bliver der lagt vægt på, at en af fordelene ved Viima er at fremme det gode fysiske arbejdsmiljø, så medarbejderne har de rette arbejdsredskaber til at udføre rengøringerne hos borgerne. Viima understøtter således et ergonomisk sundt arbejdsmiljø samtidig som, at medarbejderne undgår at indånde kemikalier ved rengøringerne.

En anden fordel er, at rengøringerne bliver ensartet. Medarbejderne undgår således at skulle forholde sig til forskellige redskaber i de enkelte hjem. Samtidig undgår man, at medarbejderne risikerer at befinde sig i en situation, hvor redskaberne mangler i det enkelte hjem, enten fordi borgeren ikke har rene klude, eller fordi borgerne ikke har råd til at anskaffe sig redskaberne.

Ulemper ved Viima

Ledelsen påpeger, at en ulempe er, at medarbejderne kan komme i en situation, hvor de må forsvare og forklare brugen af Viima overfor de borgere, som er utilfredse med metoden og ønsker rengøringen udført på konventionel vis. Da vil det være frontmedarbejderne, som bliver konfronteret med en eventuel utilfredshed hos borgerne.

En anden ulempe er, at medarbejderne bliver nødt til at transportere de beskidte klude rundt på cykel, indtil de er tilbage ved hjemmeplejens lokaler igen.

Effekterne ved brug af Viima

Ledelsen peger på, at en af effekterne er, at medarbejderne oplever at have de fornødne redskaber til rengøringen samt, at de ikke skal indånde kemikalier. På den måde forbedres det fysiske arbejdsmiljø. Ligeledes lægges der vægt på, at redskaberne er skånsomme for unødigt slidtage af kroppen og arbejdsrelaterede skader for den enkelte medarbejder. På den måde er det formodningen, at medarbejderne bedre kan holde til denne type arbejde over tid.

Interviews af medarbejdere

Fordele ved Viima

Medarbejderne fortæller, at Viima fungerer godt til at tørre støv af, rengøre vægge, badeværelse og spejle samt til rengøring af velholdte og lakerede trægulve og gulve med lakerede klinker.

En anden fordel er, at rengøringen udføres ens i alle hjem, og at redskaber og remedier altid er tilgængelige. Tidligere, da borgerne selv skulle sørge for at have rengøringsredskaber og –midler, har der været situationer, hvor borgerne eksempelvis havde glemt at købe rengøringsmidler eller ikke havde rene klude. På den måde undgår medarbejderne at skulle forholde sig til det.

Ulemper ved Viima

En ulempe ved overgangen til Viima er, at medarbejderne oplever utilfredshed hos nogle borgere, som mener, at der ikke bliver gjort godt nok rent ved brug af Viima. Desuden opleves det, at gulvene bliver stribet efter rengøring. Medarbejderne føler derfor, de skal overbevise borgerne om, at der er kvalitet i rengøringen bl.a. ved at fremvise den beskidte klud til borgerne og forklare, hvordan systemet virker.

Medarbejderne fortæller, at en anden ulempe er, at skulle transportere kludene med ud til borgerne samt at returnere de beskidte klude til hjemmeplejen. Det er særligt hårdt for rengøringsassistenterne, som udelukkende gør rent og dermed har flere rengøringer dagligt. Typisk har de tre pakker med ud om formiddagen og fire pakker om eftermiddagen. Det er tungt at skulle køre rundt med på cyklen.

Medarbejderne fortæller, at det i nogle hjem er svært at gennemføre gulvvask. Det handler om hjem med mange hjælpemidler (fx lift, toiletvogn og udendørs elektriske kørestole som parkeres indenfor), og hvor gulvet derfor kan være ekstra beskidt. Her er det medarbejdernes oplevelse, at konventionelle rengøringsmetoder og –midler kan være at foretrække bl.a. fordi, der nogle gange skal bruges op til tre Viima-klude for at få gulvet ordentlig rent. I de tilfælde har medarbejderne ikke nok klude med til resten af dagens rengøringer.

Arbejdsstilling og reduktion af smerter i kroppen

Der kan mærkes positiv forskel på kroppen sammenlignet med konventionelle rengøringsmetoder. Dog skal det nævnes, at dette kun gør dig gældende, når Viima bruges i hjem, hvor gulvet er vedligeholdet, så kluden glider let over gulvet.

De store fordele ligger i teleskoprøret, som kan indstilles i højden. På den måde får medarbejderne en mere oprejst arbejdsstilling. Desuden bliver håndled skånet blandt andet på grund af den tykkere stang med kuglen i toppen af stangen, som gør det muligt at variere sit greb. Samtidig skal medarbejderne ikke længere bukke sig ned efter gulvkluden, kluden skal ikke vrides, og medarbejderne skal ikke bære rundt på spand og vand i hjemmet.

Nogle medarbejdere oplever positiv forskel i smerter i blandt andet skuldre i forhold til tidligere, mens andre medarbejdere ikke har haft smerter før. Generelt oplever medarbejderne ikke at være lige så trætte efter arbejde efter overgangen til Viima.

Dog er det vigtigt at nævne, at Viimas effekt på kroppen afhænger af gulvtypen i det enkelte hjem. I hjem med vedligeholdte og lakerede gulve opleves en positiv forskel sammenlignet med konventionel rengøringsmetoder. Omvendt er det i hjem, hvor gulvene ikke er vedligeholdet, hjem med ulakeret trægulve,

gamle linoleumsgulve eller rå klinker. Her oplever medarbejderne, at rengøringerne slider på kroppen. Der skal typisk bruges mere vand i rengøringen samtidig med, at hvis der bruges for meget vand, 'flipper' fremføreren for enden af teleskopstangen over. Medarbejderne fortæller også, at de skal bruges ekstra kræfter ved rengøring i hjem med denne type gulve, og at det kan mærkes i skuldre og ryg. Dette er dog uafhængig af rengøringsmetode.

Arbejds miljø og rengøringsmidler

Medarbejderne oplever det positivt, at de med overgangen til Viima ikke længere indånder forskellige rengøringsdufte. Det gælder særlig for medarbejdere med fx allergi, eller som på anden vis ikke tåler duftstoffer. Samtidig nævner de, at de ved rengøring af håndvask dog stadig nogle gange benytter et rengøringsmiddel for at få vasken helt ren. Dette er dog miljøvenlige produkter.

Medarbejderne fortæller, at det tidligere nogle gange kunne ske, at man dyppede hænderne i spanden med vand uden handsker for at få fat i kluden. Den slags situationer opstår i mindre grad nu, hvor der ikke bruges en spand vand ved rengøring, og medarbejderne oplever det fx ved, at deres hænder ikke er så tørre som tidligere og i mindre grad har behov for håndcreme.

Medarbejderne fremhæver, at kvaliteten af rengøringen er mindst lige så god nu sammenlignet med tidligere, og at den eneste forskel er, at Viima ikke bidrager med duft. Samtidig fremhæves det, at gulvene tidligere kunne blive fedtede, da rengøringsmidlet kunne ligge en hinde. Det forekommer ikke længere.

Bilag 1 – Interviewguides for hhv. borgere, medarbejdere og leder i Ishøj hjemmepleje.

Følgende spørgsmål blev stillet til **borgere**, som får gjort rent med Viima af hjemmeplejen.

1. Hvordan oplever du rengøringsmetoden Viima i dit hjem sammenlignet med tidligere?
2. Hvilke fordele oplever du ved at hjemmeplejen bruger Viima, når de gør rent i dit hjem?
3. Er der nogen ulemper ved brug af Viima?

Følgende spørgsmål blev stillet til **medarbejdere** som gennemfører rengøringer i hjemmeplejen.

1. Hvilke fordele oplever du ved at bruge Viima sammenlignet med de rengøringsmetoder, som blev benyttet før Viima?
2. Er der nogen ulemper?
3. Har din arbejdsstilling ændret sig, efter du har brugt Viima?
4. Mærker du ændringer på din krop fx i form af færre smerter?
5. Er dit arbejdsmiljø blevet forbedret ved mindre brug af diverse rengøringsmidler?

Følgende spørgsmål blev stillet til en **leder** i hjemmeplejen.

1. Hvilke fordele oplever du ved at Viima bruges som rengøringsværktøj i hjemmeplejen?
2. Er der nogen ulemper?
3. Hvad er effekterne ved brug af Viima på kortsigt?
4. Og på langsigt?